

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

34

Iulie-octombrie 1917

EDITURA POLITICA
BUCUREȘTI — 1965

P R E F A Ț A

Volumul al treizeci și patrulea din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise între 10 (23) iulie și 24 octombrie (6 noiembrie) 1917, perioada de pregătire a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În lucrările incluse în acest volum este prezentată lupta eroică dusă de partidul bolșevic, sub conducerea lui Lenin, pentru pregătirea politică și organizatorică a maselor în vederea insurecției armate împotriva guvernului provizoriu burghez, pentru victoria revoluției socialiste.

În această perioadă, situația din țară era deosebit de complicată. Guvernul provizoriu, sprijinit de menșevici și de socialiștii-revoluționari, continua, îndeplinind voința burgheziei și a imperialiștilor Antantei, războiul criminal, de cotropire. Ofensiva pe care trupele rusești au început-o pe front în iunie a eșuat, soldându-se cu zeci de mii de noi victime. În țară, secătuită de cei trei ani de război imperialist, dezastrul economic fără precedent și foametea creșteau. Pe zi ce trecea lua proporții și se adâncea starea de dezorganizare a tuturor ramurilor economiei naționale. Capitaliștii, în lupta lor împotriva revoluției, subminau producția, puneau la cale acte de sabotaj, închideau întreprinderile. Proporții uriașe a atins dezorganizarea în transporturi. Țara se găsea în pragul falimentului financiar. Creștea fără încetare emisiunea de bani-hîrtie. În agricultură, suprafețele cultivate s-au redus aproape la jumătate în comparație cu nivelul dinainte de război. Capitaliștii și moșierii sperau că situația economică dezastruoasă

și foamea le vor da posibilitatea să înăbușe mai curînd revoluția și să lichideze republica și Sovietele.

Evenimentele din iulie — cînd guvernul provizoriu, cu asentimentul Comitetului Executiv Central al Sovietelor menșevico-eserist, a tras în demonstrația pașnică a muncitorilor și soldaților din Petrograd din 4 (17) iulie — au constituit un moment de cotitură în dezvoltarea revoluției. Dualitatea puterii a luat sfîrșit, iar puterea în țară a trecut în întregime în mîna guvernului provizoriu contra-revoluționar.

La 7 (20) iulie 1917, guvernul provizoriu a emis un ordin de arestare împotriva lui V. I. Lenin. Contrarevoluția și-a propus să decapiteze partidul bolșevic. Partidul și-a pus conducătorul la adăpost în ilegalitate. Aproape o lună a stat Vladimir Ilici la Razliv, nu departe de Petrograd; la 9 (22) august a fost trecut în Finlanda, unde s-a ascuns la început în satul Ialkala, în apropiere de stația Terioki, după aceea două zile în orașul Lahti, apoi la Helsingfors, iar de la 17 (30) septembrie, pentru a fi mai aproape de Petrograd, s-a mutat la Vîborg. Dezvoltarea revoluției și necesitatea conducerii nemijlocite a pregătirii insurecției armate făceau ca înapoierea lui V. I. Lenin la Petrograd să fie imperios necesară; la 7 (20) octombrie, în urma hotărîrii C.C., el s-a mutat la Petrograd, unde, pînă în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie), a stat într-o locuință conspirativă.

În timp ce se afla în adîncă ilegalitate, Lenin conducea activitatea partidului, urmărea cu atenție situația din țară, dădea indicații în toate problemele importante ale dezvoltării revoluției. În perioada de 110 zile cît s-a aflat în ilegalitate, V. I. Lenin a scris peste 65 de articole și scrisori. El a depus o vastă muncă pentru dezvoltarea teoriei marxiste. În acest răstimp, el a scris o lucrare de seamă, „Statul și revoluția“, care a intrat în volumul 33 al Operei complete. Toate lucrările cuprinse în volumul de față au fost scrise de V. I. Lenin în ilegalitate.

În tezele „Situația politică“, cu care începe volumul, precum și în lucrările „Cu privire la lozinci“, „Iluzii constituționaliste“, „Învățămintele revoluției“, Lenin face

o profundă analiză a situației politice, radical schimbată, din țară, elaborează și fundamentează noua tactică a partidului bolșevic. Contrarevoluția, arată Lenin, s-a organizat, s-a consolidat și a pus efectiv mîna pe puterea de stat. Menșevicii și socialiștii-revoluționari au alunecat definitiv în lagărul contrarevoluției. Sovietele, conduse de aceștia, au devenit un apendice al guvernului provizoriu burghez. „Orice speranță într-o dezvoltare pașnică a revoluției ruse — scria Lenin — s-a spulberat definitiv. Situația obiectivă se prezintă astfel: ori victoria pînă la capăt a dictaturii militare, ori victoria insurecției armate a muncitorilor, care este posibilă numai dacă coincide cu o profundă revoltă a maselor împotriva guvernului și împotriva burgheziei, revoltă provocată de ruina economică și de prelungirea războiului“ (volumul de față, p. 2). Lenin dă indicații cu privire la strîngerea forțelor necesare pregătirii în vederea insurecției armate, la noile forme de muncă în rîndurile maselor, la îmbinarea activității legale cu cea ilegală.

Noua situație politică din țară a cerut ca partidul să-și schimbe lozincile tactice. În tezele „Situația politică“ și în articolul „Cu privire la lozinci“, Lenin a arătat că lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor!“ trebuie să fie retrasă pentru un timp. În articolul „Cu privire la lozinci“, Lenin a subliniat că la cotiturile bruște ale istoriei este necesar ca, în funcție de situația schimbată, să fie schimbate rapid și lozincile partidului, deoarece fiecare lozincă trebuie să rezulte din totalitatea particularităților unei anumite situații politice. Lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor!“, arăta Lenin, a fost justă pînă la zilele din iulie. Partidul se orienta spre dezvoltarea pașnică a revoluției, care atunci era cu puțință și cea mai de dorit. Prin trădarea lor și prin trecerea lor definitivă în tabăra contrarevoluției, menșevicii și socialiștii-revoluționari au zădărnicit această cale de dezvoltare a revoluției. „Actualele Soviete au eșuat, au suferit un faliment total, fiindcă în ele au predominat partidele socialist-revoluționar și menșevic — scria Lenin. — ..Sovietele sînt acum slabe și neputincioase în fața

contrarevoluției, care a ieșit învingătoare pe toată linia" (p. 19). Lozinca trecerii puterii în mâna Sovietelor, arăta Lenin, poate fi înțeleasă ca un îndemn de a trece puterea în mâna actualelor Soviete, iar a îndemna acum poporul la acest lucru ar însemna să-l înșeli. Totodată, el sublinia că a retrage pentru un timp lozinca „Toată puterea în mâna Sovietelor!” nu înseamnă a renunța la Republica sovietică ca un nou tip de stat. Sovietele pot și trebuie să apară din nou în noua etapă a revoluției, dar nu Soviete cu o conducere esero-menșevică, nu organe ale conciliatorismului față de burghezie, ci organe de luptă revoluționară împotriva acesteia.

Lenin considera că una dintre cele mai importante sarcini ale partidului după evenimentele din iulie, în condițiile dezvățului contrarevoluției, este demascarea sistematică și fără cruțare a iluziilor constituționaliste, de care erau cuprinse atunci masele largi ale populației. În articolul „Iluzii constituționaliste”, Lenin, dând ca exemplu amânarea la infinit de către guvern a convocării Adunării constituante, prigonirea și reprimarea partidului bolșevic și a clasei muncitoare, a arătat că puterea de stat în țară a trecut efectiv în mâna contrarevoluției, a clicii militare. În „Scrisoarea către redacția ziarului «Proletarskoe Delo»”, explicînd de ce prezentarea liderilor bolșevici în fața justiției guvernului provizoriu este inadmisibilă, Lenin scria că, după evenimentele din iulie, în Rusia nu poate fi vorba de nici un fel de garanții constituționale. Să te supui ordinului autorităților și să te prezinți în fața justiției guvernului provizoriu înseamnă să te predai în mâna unor contrarevoluționari furibunzi.

În articolele „Mulțumiri prințului G. E. Lvov”, „Răspuns”, „Șantaj politic”, „În legătură cu calomniatorii”, V. I. Lenin a demascat procedeele și metodele la care recurge burghezia în lupta împotriva dușmanilor ei de clasă, împotriva bolșevicilor. Demascîndu-i pe calomniatori și pe șantajști, gata de orice crimă împotriva partidului proletariatului revoluționar, Lenin arăta că în întreaga lume burghezia, în alianță cu social-trădătorii, îi prigonește pe internaționaliști, adevărații apărători ai intereselor poporului, recurgînd la cele mai infame pro-

cedee. El îi îndemna pe revoluționari să fie dârji, să nu cedeze în fața zarvei pe care o face presa burgheză, să-și urmeze cu fermitate drumul. Cu un sentiment de deosebită mândrie scria Lenin despre eroicul partid al clasei muncitoare, partidul bolșevic: „în el avem încredere, în el vedem înțelepciunea, onoarea și conștiința epocii noastre...” (p. 100).

Tezele lui Lenin „Situația politică”, articolele sale „Cu privire la lozinci” și altele au stat la baza hotărîrilor adoptate de Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc la Petrograd între 26 iulie și 3 august (8—16 august) 1917. Lenin a condus din ilegalitate lucrările congresului, menținînd legătura cu Petrogradul prin intermediul unor tovarăși desemnați în acest scop de Comitetul Central, care veneau la el la Razliv. El a luat parte la elaborarea și la redactarea celor mai importante rezoluții ale congresului. Congresul l-a ales pe Lenin președinte de onoare. La congres a fost adoptată în unanimitate hotărîrea ca V. I. Lenin să nu se prezinte în fața justiției guvernului provizoriu contrarevoluționar.

Congresul a lansat lozinca luptei pentru lichidarea deplină a dictaturii burgheziei contrarevoluționare și pentru cucerirea puterii de către proletariat și țărănimea săracă pe calea insurecției armate. În hotărîrile congresului s-a subliniat cu deosebită tărie teza lui Lenin cu privire la alianța proletariatului cu țărănimea săracă ca o condiție principală a victoriei revoluției socialiste.

Toate hotărîrile adoptate de cel de-al VI-lea Congres al partidului erau subordonate țelului principal și cel mai important: pregătirea proletariatului și a țărănimii sărace pentru insurecția armată, pentru victoria revoluției socialiste. Manifestul lansat în numele congresului îi chema pe muncitori, pe soldați și pe țărani să acumuleze forțe și, sub steagul partidului bolșevic, să se pregătească pentru lupta hotărîtoare împotriva burgheziei.

Călăuzindu-se după hotărîrile Congresului al VI-lea, partidul bolșevic a desfășurat o activitate energetică de organizare și unire a tuturor forțelor revoluționare care luptau pentru pace, pentru pămînt, pentru egalitatea în drepturi a națiunilor, pentru socialism și le-a unit într-un

singur torent, îndreptându-le spre victoria revoluției socialiste. Partidul a dus o muncă uriașă pentru a câștiga masele largi ale țărănimii muncitoare de partea clasei muncitoare și pentru a demasca rolul trădător al partidelor menșevic și socialist-revoluționar, partide conciliatoare.

În acest volum intră articolele „Din jurnalul unui publicist. Țărani și muncitori” și „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani”, în care Lenin explică politica bolșevică de alianță a clasei muncitoare cu țărănimea și demască partidul socialist-revoluționar și pe liderii săi ca pe niște lachei ai burgheziei și moșierilor. Făcînd o caracterizare a revendicărilor țărănimii în legătură cu pămîntul, exprimate în cele 242 de mandate ale țăranilor din toată țara și publicate în numărul din 19 august (1 septembrie) 1917 al ziarului „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia”, Lenin arăta că în aceste mandate este vorba, în primul rînd, de confiscarea pămînturilor moșierești. Aplicarea acestei măsuri va însemna o lovitură zdrobitoare dată proprietății private și va submina dominația capitaliștilor. Socialiștii-revoluționari îi înșală pe țărani încercînd să-i convingă că aceste transformări ar fi posibile fără trecerea puterii în mîna proletariatului. Numai proletariatul în alianță cu țărănimea săracă, scria Lenin, poate, după ce va fi răsturnat puterea capitaliștilor, să traducă în viață confiscarea pămînturilor moșierești și să satisfacă revendicările expuse în mandatele țăranilor. În octombrie 1917, cînd partidul socialist-revoluționar a publicat în ziarul „Delo Naroda” noul său proiect de lege agrară, în care n-a mai rămas absolut nimic din revendicările țăranilor cu privire la confiscarea pămînturilor moșierești, Lenin a scris în articolul său „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani”: „Să afle toți țăranii că numai partidul *muncitoresc*, numai *bolșevicii* luptă cu hotărîre nestrămutată, pînă la capăt *împotriva* capitaliștilor, *împotriva* moșierilor, pentru interesele țărănimii sărace și ale tuturor celor ce muncesc” (p. 454).

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a realizat speranțele și aspirațiile de veacuri în legătură cu pămîntul ale țărănimii muncitoare. Decretul asupra pămîntului,

adoptat de al II-lea Congres general al Sovietelor, prevedea confiscarea pământurilor moșierești și trecerea lor în mâna poporului. Chiar în prima zi a venirii sale la putere, partidul bolșevic a transformat mandatul țăranilor în legea cu privire la pământ.

Lupta fermă și consecventă pentru interesele poporului a făcut să crească mult prestigiul și influența partidului bolșevic. Deosebit de pregnant a apărut acest lucru în perioada înăbușirii rebeliunii lui Kornilov, care fusese pregătită de contrarevoluție în scopul instaurării unei dictaturi militare în țară, al lichidării Sovietelor și restaurării monarhiei.

Partidul bolșevic a ridicat masele de oameni ai muncii la luptă împotriva rebeliunii generalului Kornilov, care la sfârșitul lunii august a pornit de pe front asupra Petrogradului cu un corp de armată și unități de cazaci. În articolul „Zvonuri cu privire la un complot“ și în scrisoarea „Către Comitetul Central al P.M.S.D.R.“, Lenin a arătat că rebeliunea lui Kornilov a schimbat în mod cu totul neașteptat evoluția evenimentelor. Noi vom lupta împotriva lui Kornilov, ca și trupele lui Kerenski, scria Lenin, dar noi nu-l sprijinim pe Kerenski, ci îi demascăm siăbiciunea. Prin lupta dusă împotriva lui Kornilov, bolșevicii demascau, totodată, guvernul provizoriu ca pe un complice la această rebeliune contrarevoluționară. Încercarea burgheziei și moșierimii de a înăbuși revoluția a eșuat. Rebeliunea lui Kornilov a fost înăbușită de muncitorii și țăranii organizați și conduși de partidul bolșevic. În perioada luptei împotriva aventurii korniloviste a prins viață activitatea Sovietelor, care peste capul conducătorilor lor menșevici și socialiști-revoluționari au dus lupta împotriva rebeliunii.

În articolul „Despre compromisuri“, scris la 1 (14) septembrie, Lenin scria că, în urma înăbușirii rebeliunii lui Kornilov, s-a produs o cotitură bruscă în dezvoltarea revoluției ruse. El a pus problema în sensul că partidul bolșevic poate propune un compromis de bunăvoie partidelor mic-burgheze și poate fi de acord cu revenirea la revendicarea dinainte de iulie: „Toată puterea în mâna Sovietelor!“ și cu formarea unui guvern din socialiști-re-

voluționari și menșevici care să răspundă în fața Sovietelor și în care să li se dea posibilitatea să înfăptuiască programul blocului lor. Lenin considera că bolșevicii trebuie să admită acest compromis datorită posibilității, care a apărut din nou, a dezvoltării pașnice a revoluției. În acest articol, Lenin a enunțat o importantă teză principială cu privire la atitudinea partidului marxist al clasei muncitoare față de compromisuri. „Sarcina unui partid cu adevărat revoluționar — scria el — nu este aceea de a declara imposibilă renunțarea la orice compromisuri, ci de a ști să-și păstreze, *cu toate compromisurile*, în măsura în care ele sînt inevitabile, fidelitatea față de principiile sale, față de clasa sa, față de sarcina sa revoluționară, față de opera sa de pregătire a revoluției și de educare a maselor poporului în vederea obținerii victoriei în revoluție“ (p. 143).

Lenin sublinia că posibilitatea unui compromis cu partidele socialist-revoluționar și menșevic a apărut ca urmare a situației deosebite care s-a creat în cursul luptei împotriva lui Kornilov și care nu va dura decît un timp foarte scurt. În completarea la articolul „Despre compromisuri“ el scria la 3 (16) septembrie: „...cred că propunerea unui compromis este deja tardivă. Cele cîteva zile în care dezvoltarea pașnică mai era *încă* posibilă cred că au trecut și ele“ (p. 149). Menșevicii și socialiștii-revoluționari au respins propunerile bolșevicilor.

Rebeliunea lui Kornilov a arătat cît se poate de limpede maselor de oameni ai muncii esența partidelor conciliatoare menșevic și socialist-revoluționar, care în realitate îi acopereau și-i apărau pe moșieri și pe capitaliști. În partidul bolșevic, masele de oameni ai muncii vedeau adevăratul lor apărător. Ele revocau pe deputații esero-menșevici din Soviete și-i înlocuiau cu bolșevici. La 31 august (13 septembrie), Sovietul din Petrograd a adoptat rezoluția bolșevică cu privire la trecerea puterii în mîna Sovietelor, iar la 5 (18) septembrie Sovietul din Moscova a adoptat o rezoluție analogă. Urmînd exemplul Sovietelor din cele două capitale, Sovietele locale au început să treacă de partea bolșevicilor. A început perioada bolșevizării Sovietelor.

În articolele „O problemă fundamentală a revoluției“, „Revoluția rusă și războiul civil“, „Sarcinile revoluției“, scrise în prima jumătate a lunii septembrie, Lenin pune din nou problema posibilității dezvoltării pașnice a revoluției în Rusia. El ținea seama de schimbările politice care au avut loc în țară după înăbușirea rebeliunii lui Kornilov și sublinia că numai trecerea puterii în mâna Sovietelor ar putea face ca „pe viitor dezvoltarea să fie treptată, pașnică, lină...“, că numai Puterea sovietică ar putea fi stabilă și numai ea poate asigura dezvoltarea pe scară largă a revoluției și lupta pașnică dintre partide în cadrul Sovietelor.

În articolul „Sarcinile revoluției“, Lenin a formulat și a fundamentat programul concret al guvernului Sovietelor, enunțând următoarele teze fundamentale: să se propună imediat tuturor popoarelor beligerante încheierea păcii pe baza unor condiții democratice; confiscarea și naționalizarea pământurilor moșierești; naționalizarea băncilor și a principalelor ramuri ale industriei; introducerea pe scara întregului stat a controlului muncitoresc asupra producției și consumului; luptă fermă și consecventă împotriva contrarevoluției moșierilor și capitaliștilor. Lenin sublinia că, dacă Sovietele vor lua în mâna lor puterea de stat pentru îndeplinirea acestui program, le va fi asigurat nu numai sprijinul a nouă zecimi din populație, al clasei muncitoare și al imensei majorități a țărănimii, ci și cel mai mare entuziasm revoluționar al armatei și al majorității poporului, entuziasm fără de care foamea și războiul nu pot fi biruite. „Proletariatul — scria el — nu se va opri în fața nici unei jertfe pentru salvarea revoluției, salvare imposibilă în afara programului expus mai sus. Proletariatul însă ar sprijini din toate puterile Sovietele dacă ele ar profita de ultima lor șansă de dezvoltare a revoluției pe cale pașnică“ (p. 251). Lenin arăta că, dacă se va scăpa această posibilitate de dezvoltare pașnică a revoluției, trecerea puterii în mâna Sovietelor, războiul civil între proletariat și burghezie va deveni inevitabil.

Evoluția evenimentelor — continuarea de către partidele menșevic și socialist-revoluționar a politicii de conciliere

cu contrarevoluția, pregătirea de către guvernul provizoriu a unor forțe contrarevoluționare pentru înăbușirea revoluției — toate acestea au făcut ca dezvoltarea pașnică a revoluției să devină definitiv cu neputință. Explicînd însemnătatea lozincii „Toată puterea în mîna Sovietelor!“ în diferitele etape ale revoluției, în „Scrisoarea către tovarășii bolșevici participanți la Congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord“, Lenin scria că, „cel puțin începînd de la mijlocul lunii septembrie, această lozincă *echivalează cu o chemare la insurecție*“ (p. 405).

În lucrările incluse în acest volum: tezele „Situația politică“, articolele „Cu privire la lozinci“, „Despre compromisuri“, „O problemă fundamentală a revoluției“, „Revoluția rusă și războiul civil“, „Sarcinile revoluției“ și altele, Lenin, făcînd o analiză profundă și generalizînd experiența evenimentelor revoluționare din Rusia, a elaborat sub toate aspectele problema foarte importantă a căilor și formelor de dezvoltare a revoluției socialiste.

Lenin pornea de la faptul că sînt posibile două forme fundamentale de dezvoltare a revoluției: pașnică și nepașnică. Dezvoltarea pașnică a revoluției, scria el, „este extrem de rară și greu de realizat“. Dar Lenin considera reală posibilitatea acestei căi a revoluției, arătînd că „în istorie, în genere vorbind, există exemple de revoluții pașnice și legale“ (p. 138). Numind posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției „*extrem de prețioasă*“, Lenin sublinia că marxistii preferă trecerea pașnică a puterii în mîna proletariatului. „Și ar fi fost lucrul cel mai ușor, cel mai avantajos pentru popor — scria Lenin, vorbind despre posibilitatea trecerii pașnice a întregii puteri în mîna Sovietelor înainte de evenimentele din iulie. — Calea aceasta ar fi fost cea mai puțin dureroasă, iată de ce a fost necesar să ducem lupta cea mai energică pentru folosirea ei“ (p. 14). Pentru aceasta, partidul bolșevic s-a declarat gata să păsească pe calea unui compromis cu menșevicii și socialiștii-revoluționari.

În concepția lui Lenin, calea pașnică de dezvoltare a revoluției nu are nimic comun cu ideea reformistă și revizionistă a „integrării capitalismului în socialism“. În

opoziție cu calea reformistă, care exclude trecerea revoluționară la socialism și instaurarea dictaturii proletariatului, calea pașnică de dezvoltare a revoluției socialiste — ca și cea nepașnică — este calea transformării revoluționare a societății, bazată pe cea mai activă luptă de clasă a maselor largi ale clasei muncitoare și ale țărănimii muncitoare, conduse de partidul marxist, pentru putere și pentru dictatura proletariatului. Calea pașnică devine posibilă nu ca rezultat al renunțării de bunăvoie a claselor dominante la putere, ci datorită forței reale a claselor revoluționare, suficientă pentru a sili burghezia să renunțe la împotrivirea armată. Pînă la evenimentele din iulie, Lenin vedea posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției tocmai în faptul că forța reală era în mîna poporului și „nici o clasă, nici o forță serioasă n-ar fi reușit atunci (între 27 februarie și 4 iulie) să se împotrivească trecerii puterii în mîna Sovietelor sau s-o împiedice“ (p. 13).

În condițiile în care burghezia va căuta să se împotrivească voinței majorității covârșitoare a poporului și, punînd în mișcare aparatul său militar-politist, va recurge la violență, represii și teroare împotriva maselor de oameni ai muncii, — în aceste condiții proletariatul va fi nevoit să recurgă la insurtecție. Această concluzie rezultă din analiza făcută de Lenin situației din Rusia după evenimentele din iulie și din tactica partidului bolșevic pe care a trasat-o el.

În documentele consfătuirilor internaționale ale partidelor marxist-leniniste se arată că forma de înfăptuire a revoluției va depinde de raportul concret de forțe dintr-o țară sau alta, de gradul de organizare și de maturitatea clasei muncitoare și a partidului său, de gradul de împotrivire a claselor dominante. Proletariatul și avangarda sa — partidele marxist-leniniste — trebuie să aibă mereu în vedere atît posibilitatea pașnică, cît și cea nepașnică de dezvoltare a revoluției, trebuie să fie stăpîni pe toate formele de luptă și să fie pregătiți pentru cea mai rapidă și mai neașteptată înlocuire a unei forme de luptă cu alta.

La jumătatea lunii septembrie, Lenin scrie Comitetului Central, Comitetului din Petrograd și Comitetului din

Moscova ale partidului scrisoarea „Bolșevicii trebuie să ia puterea“ și scrisoarea către Comitetul Central al partidului „Marxismul și insurecția“, în care, pe baza unei analize profunde și multilaterale a situației interne și internaționale, pune la ordinea zilei în fața partidului pregătirea și organizarea insurecției armate. Obținând majoritatea în ambele Soviete din cele două capitale, scria Lenin, bolșevicii pot și trebuie să ia puterea de stat în mâna lor. Oprindu-se asupra situației create în țară în prima jumătate a lunii septembrie, Lenin arăta că burghezia rusă se pregătește să cedeze Petrogradul germanilor, că ea este gata să comită orice crimă și trădare a patriei numai ca să-și apere puterea. Totodată, imperialiștii anglo-francezi caută să ajungă la o înțelegere în privința unei păci separate cu Germania pe seama Rusiei. Numai luînd puterea în mîna sa poate partidul bolșevic să zădărnicească aceste planuri criminale și să salveze țara și revoluția. Apreciînd raportul forțelor de clasă, Lenin arăta că partidul bolșevic este urmat de majoritatea poporului și victoria în revoluție îi este asigurată. Nu este vorba de ziua insurecției, de momentul ei, scria Lenin. „Este vorba să facem să devină limpede pentru partid această sarcină : să pună la ordinea zilei *insurecția armată* la Petrograd și la Moscova (inclusiv regiunea), cucerirea puterii, răsturnarea guvernului“ (p. 253).

În scrisoarea „Marxismul și insurecția“ și în articolul „Sfaturile unuia care nu e de față“, Lenin a sintetizat într-un sistem armonios concepțiile lui Marx și Engels în problema insurecției armate și le-a dezvoltat. El a subliniat că aceste concepții nu au nimic comun cu blanquismul și cu complotismul. Pentru a reuși, ne învăța Lenin, insurecția trebuie să se sprijine pe clasa înaintată, pe avîntul revoluționar al poporului, pe acel moment de cotitură în istoria revoluției cînd activitatea în rîndurile înaintate ale poporului este maximă și cînd șovăielile în rîndurile dușmanilor și ale prietenilor slabi, inconsecvenți și nehotărîți ai revoluției sînt extrem de puternice. Insurecția armată este „un gen *deosebit* de luptă politică, supus unor legi *deosebite*...“ (p. 400). Trebuie să privești insurecția ca o artă. Marxismul a stabilit principalele reguli ale acestei

arte. Lenin a arătat că, în această perioadă, în Rusia existau toate condițiile pentru ca insurecția să reușească. În aceste lucrări, Lenin a elaborat un plan model de organizare a insurecției, care în cursul lui Octombrie 1917 a fost îndeplinit cu succes de către muncitorii și soldații revoluționari, conduși de partidul bolșevic.

În volumul de față intră lucrarea lui Lenin „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei“, scrisă la Helsingfors între 10 și 14 (23 și 27) septembrie 1917. În această lucrare, Lenin a dezvoltat și a fundamentat platforma economică a bolșevicilor, a prezentat un program de salvare a revoluției, de salvare a țării de catastrofa economică care o amenința și de înrobirea Rusiei de către capitalul străin. Lenin a analizat amănunțit măsurile revoluționare, singurele care puteau să salveze țara de ruină și foamete și s-o împingă, în același timp, înainte spre socialism. Aceste măsuri erau : controlul muncitoresc asupra producției și repartiției produselor, naționalizarea băncilor și a marii industrii, confiscarea pământurilor moșierești și naționalizarea întregului pământ din țară etc.

Lenin arăta că aplicarea acestor măsuri va duce la înnoirea și renașterea Rusiei sub raport economic, va trezi cel mai mare avânt al maselor populare, care îndeplinesc cu curaj și hotărâre marile transformări economice. Totodată, Lenin a trasat sarcina de a pune imediat capăt războiului imperialist, tâlhăresc, de cotopire, și de a propune tuturor popoarelor o pace dreaptă, democratică. Numai proletariatul, scria Lenin, clasa cea mai revoluționară, cea mai organizată și cea mai înaintată a societății contemporane, poate traduce în viață acest program. În lucrarea „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei“, Lenin a dezvoltat în continuare teza posibilității victoriei socialismului la început într-o singură țară capitalistă, teză enunțată și fundamentată de el mai înainte. El a arătat că și în Rusia războiul imperialist a accelerat extrem de mult creșterea monopolurilor, a întărit rolul și importanța lor, a accelerat transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat. Prin aceasta au fost create premisele materiale ale trecerii la

socialism, căci capitalismul monopolist de stat, a arătat Lenin, înseamnă deplina pregătire materială a socialismului, constituie pragul lui.

Lenin a demască rolul contrarevoluționar al partidelor menșevic și socialist-revoluționar, care susțineau că Rusia încă nu este coaptă pentru revoluția socialistă. În istorie nu se poate sta pe loc, sublinia el. Iar în Rusia, care a cerut pe cale revoluționară republica și democratismul, nu poți merge înainte „fără să mergi spre socialism, fără să faci pași spre socialism...” (p. 204—205). Trasând căile construcției socialiste în Rusia, Lenin a formulat cunoscuta sa teză : „Revoluția a făcut ca în câteva luni Rusia să ajungă din urmă, sub raportul orânduirii *politice*, țările înaintate.

Dar acest lucru nu e suficient. Războiul este neîndurător, el pune problema cu implacabilă acuitate : ori vom pieri, ori vom ajunge din urmă țările înaintate și le vom întrece *și din punct de vedere economic*“ (p. 210).

Ca urmare a victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, platforma economică elaborată de Lenin a fost tradusă în viață. Puterea muncitorilor și țăranilor, care a luat naștere în revoluție, a smuls Rusia din războiul imperialist, a salvat țara de la o catastrofă națională, a salvat-o de pericolul aservirii de către capitalul străin și a înfăptuit trecerea principalelor mijloace de producție în mâna poporului. Înarmat cu programul lui Lenin de construire a societății socialiste, ale cărui principii fundamentale el le-a trasat în ajunul lui Octombrie, partidul comunist i-a condus pe oamenii muncii din Rusia la victoria deplină și definitivă a socialismului. Poporul sovietic, sub conducerea partidului comunist, înfăptuiește construcția desfășurată a comunismului. Sarcina trasată de Lenin de a ajunge din urmă și a întrece din punct de vedere economic cele mai dezvoltate țări capitaliste este rezolvată cu succes.

În lucrarea „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?“, care intră în volumul de față, Lenin a dat o ripostă nimicitoare partidelor burgheze și mic-burgheze, care încercau să zdruncine încrederea maselor populare în

partidul bolșevic, făcînd declarații mincinoase în presă în sensul că bolșevicii ori nu se vor hotărî niciodată să ia singuri puterea în mîna lor, ori, chiar dacă o vor lua, nu o vor putea păstra nici măcar un răstimp foarte scurt. Demascînd născocirile calomnioase ale dușmanilor revoluției, Lenin a subliniat că în Rusia există toate premisele economice și politice pentru victoria revoluției socialiste și că, din moment ce aceste premise există, nu se va găsi nici o forță pe pămînt care să-i poată împiedica pe bolșevici, dacă nu se vor lăsa intimidați, să ia puterea și s-o păstreze. Partidul bolșevic, arăta Lenin, este exponentul intereselor vitale ale proletariatului și ale maselor largi populare și, bazat pe sprijinul lor, poate asigura conducerea statului proletar și poate organiza construcția societății noi, socialiste.

Răspunzînd la afirmațiile menșevicilor că proletariatul nu va putea lua în stăpînirea sa aparatul de stat, Lenin a arătat că menșevicii ignorează învățătura lui Marx despre stat și revizuiesc teza marxistă potrivit căreia în cursul revoluției proletare proletariatul trebuie să nu ia în stăpînirea sa vechea mașină de stat, burgheză, ci s-o sfărîme și să-și creeze un nou aparat al puterii de stat.

Lenin considera că Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, făurite de geniul creator revoluționar al maselor populare, reprezintă acest nou aparat al puterii de stat. El a dat la iveală esența Sovietelor, ca organele cele mai democratice, de masă, cu adevărat populare ale puterii de stat, subliniind că, în comparație cu parlamentarismul burghez, ele reprezintă un pas înainte de însemnătate istorică-mondială. Dacă geniul creator al claselor revoluționare nu ar fi creat Sovietele, arăta Lenin, revoluția proletară din Rusia ar fi o cauză pierdută.

Dezvoltînd teoria marxistă a revoluției socialiste și a dictaturii proletariatului, Lenin a subliniat că clasa muncitoare trebuie să sfărîme aparatul „asupritor” al statului burghezo-moșieresc — armata, poliția, funcționăria; în ce privește aparatul, ca să zicem așa, „de evidență-înregistrare”, acesta nu poate fi și nu trebuie să fie sfărîmat. Trebuie să smulgem acest aparat din starea de subordonare față de capitaliști, trebuie să-l subordonăm Soviete-

lor proletare, trebuie să-l facem mai larg, mai general, atotcuprinzător. Lenin a arătat că socialismul presupune o economie planificată centralizată, o evidență și un control riguros asupra producției și repartiției produselor, asupra cuantumului muncii și a consumului. După ce va învinge, arăta Lenin, proletariatul va trebui să atragă, la opera de construire a socialismului intelectualitatea burgheză — pe specialiști în problema băncilor, pe ingineri, pe agronomi, pe tehnicieni, pe toți specialiștii cu pregătire științifică, creîndu-le condiții prielnice de muncă și punîndu-i sub controlul multilateral al organizațiilor muncitorești.

Lenin considera că după victoria revoluției socialiste principala sarcină a construcției de stat este atragerea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea țării. El arăta că chiar și aplicarea primelor măsuri ale Statului sovietic va genera un entuziasm revoluționar al maselor populare fără precedent în istorie și va ridica milioanele de muncitori și țărani, care înainte erau adormiți din punct de vedere politic și striviți de sărăcie și de exploatare, la lupta pentru o viață nouă. Statul proletar, scria Lenin, dispune de un mijloc minunat, care dintr-o dată, dintr-o lovitură îi va înzeca forțele; acest mijloc este atragerea maselor de oameni ai muncii la conducerea statului, și de el nici un stat capitalist n-a dispus vreodată și nici nu poate să dispună. Lenin sublinia că principalul este să însuflăm masele de oameni ai muncii încredere în forțele lor, să le arătăm în practică că pot și trebuie să ia parte la conducerea statului.

Exprimîndu-și convingerea profundă că ideile bolșevismului, ideile păcii, democrației și socialismului, care însuflețesc masele, vor învinge, Lenin scria: „Ideile devin o forță atunci cînd cuceresc masele. Și tocmai acum bolșevicii, reprezentanții internaționalismului proletar revoluționar, au întruchipat prin politica lor ideea care pune în mișcare în lumea întregă imense mase de oameni ai muncii“ (p. 348).

Lucrarea lui Lenin „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?“ a avut un rol uriaș în mobilizarea maselor la luptă pentru victoria revoluției socialiste și în crearea și

consolidarea Statului sovietic. Revoluția socialistă a sfărâmat vechiul aparat de stat burghezo-moșieresc, antipopular, și a creat un aparat de stat nou, care exprimă interesele vitale ale oamenilor muncii. Puterea sovietică era întruchiparea unui tip nou, cel mai înalt, de democrație — democrație pentru oamenii muncii, care sînt atrași în masă la conducerea statului. Eliberîndu-se de exploatare, masele de oameni ai muncii au dat dovadă de o capacitate nelimitată în crearea societății noi, au săvîrșit minuni de eroism și au dat dovadă de un curaj fără seamăn.

Tezele și concluziile formulate de Lenin în lucrările „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei“ și „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?“ au o uriașă însemnătate principială. După cum a arătat experiența revoluției socialiste din Rusia și din alte țări, programul de măsuri al puterii proletare, pe care Lenin l-a trasat și l-a fundamentat din punct de vedere teoretic în aceste lucrări, exprimă legile fundamentale de dezvoltare a revoluției socialiste, ale primei etape de construire a noii orînduiri, legi generale pentru toate țările.

În volum se publică documentul „Problema programului partidului“ și articolul lui Lenin „Cu privire la revizuirea programului partidului“, apărut în octombrie 1917 în revista „Prosveșcenie“. Lenin considera necesar să se accelereze munca de pregătire a noului program al partidului bolșevic, subliniind că acesta va avea o însemnătate uriașă pentru întreaga mișcare muncitorească internațională. În articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului“, Lenin a supus unei critici aspre proiectul greșit, confuz al părții general-teoretice a programului pe care l-a publicat în presă Sokolnikov. El a arătat, de asemenea, că propunerea lui Buharin și Smirnov de a se renunța la programul-minimum este lipsită de temei. În acea perioadă nu se putea face acest lucru, deoarece revoluția din februarie nu rezolvase toate sarcinile revoluției burghezo-democratice. Lenin sublinia că în aceste

condiții a se renunța la programul-minimum înseamnă a sări peste o etapă încă neterminată a mișcării, înseamnă a refuza să lucrezi în cadrul orînduirii burgheze. De aici rezultă o importantă concluzie principială : și în condițiile orînduirii burghezo-democratice, partidul marxist trebuie să aibă nu numai un program-maximum, care formulează țelul final — trecerea la socialism și la comunism —, ci și un program de revendicări imediate, trasîndu-se în acest program sarcina luptei pentru întărirea și lărgirea democrației, pentru satisfacerea necesităților vitale ale oamenilor muncii.

Criza revoluționară din țară lua amploare și se adîncea. În fabrici și uzine creștea mișcarea grevistă. Erau în grevă metalurgiștii, textiliștii, minerii, tăbăcarii, tipografii. În septembrie a avut loc greva generală a feroviarilor și a funcționarilor de la poștă și telegraf din Rusia. La sate, lupta țăranilor împotriva moșierilor lua formele cele mai ascuțite, transformîndu-se în răscoală. Creștea mișcarea de eliberare națională. Căutînd să oprească dezvoltarea revoluției, să-și păstreze conducerea maselor și să sprijine guvernul provizoriu burghez, menșevicii și socialiștii-revoluționari au convocat pe ziua de 14 (27) septembrie la Petrograd așa-numita Consfătuire democratică și, cu acest prilej, au creat preparlamentul.

În scrisorile „Bolșevicii trebuie să ia puterea” și „Marxismul și insurecția”, Lenin a dezvăluit esența politică a Consfătuirii democratice și a trasat tactica bolșevicilor față de aceasta. El a arătat că bolșevicii ar face cea mai mare greșală dacă ar considera Consfătuirea democratică un parlament, întrucît aceasta nu este în stare să rezolve nici una din problemele revoluției : rezolvarea acestora se află în afara ei, în cartierele muncitorești ale Petrogradului și Moscovei. În articolul „Eroii falsului și greșelile bolșevicilor”, Lenin a criticat cu asprime linia de conduită a bolșevicilor participanți la consfătuire. Bolșevicii, scria el, ar fi trebuit să părăsească Consfătuirea după ce

s-au lămurit asupra situației de acolo, lăsând unul-doi sau trei delegați pentru „serviciul de legătură“, iar pe ceilalți să-i trimită în fabrici și cazărmi, deoarece numai de acolo poate porni salvarea revoluției. Mai târziu, în articolul „Din jurnalul unui publicist. Greșelile partidului nostru“, Lenin, analizând activitatea partidului în legătură cu revoluția proletară care se dezvoltă în țară, scria că bolșevicii au făcut o greșală participând la Consfătuirea democratică și că ar fi trebuit s-o boicoteze. În ceea ce privește preparlamentul, Lenin a cerut insistent, chiar de la început, boicotarea lui: „Tactica participării la preparlament *este greșită*; ea nu corespunde raportului obiectiv dintre clase, condițiilor obiective ale momentului“, scria el (p. 276). Potrivit indicațiilor lui Lenin, Comitetul Central al partidului a revenit asupra hotărârii luate anterior de a participa la preparlament și, la 5 (18) octombrie 1917, a adoptat hotărârea ca bolșevicii să părăsească preparlamentul chiar în ziua deschiderii lui, învingând împotrivirea lui Kamenev și a celorlalți capitulanți, care erau împotriva insurecției armate și pentru participarea la preparlament.

În articolul „Criza s-a maturizat“, scris la 29 septembrie (12 octombrie), și în „Scrisoarea către Comitetul Central, Comitetul din Moscova, Comitetul din Petrograd și membrii bolșevici ai Sovietelor din Petersburg și Moscova“ din 1 (14) octombrie, Lenin a făcut o caracterizare a situației și a pus în mod răspicat în fața partidului problema că insurecția nu mai poate fi amânată: criza s-a maturizat în întreaga țară. „Întregul viitor al revoluției ruse — scria el — este în joc. Onoarea partidului bolșevic este pusă sub semnul întrebării. Întregul viitor al revoluției muncitorești internaționale pentru socialism este în joc“ (p. 295). El sublinia că a aștepta congresul Sovietelor este un joc rușinos de-a formalismul, înseamnă a trăda revoluția. „Dacă nu putem lua puterea fără insurecție, trebuie să pornim la insurecție *imediat*“, scria Lenin (p. 357).

În timp ce se afla în Finlanda, Lenin ardea de nerăbdare să se întoarcă la Petrograd, și a pus în fața Comitetului Central al partidului problema înapoierii sale. La 3 (16) octombrie, C.C. a adoptat hotărârea : „să i se propună lui Ilici să se mute la Petrograd, pentru a putea ține o legătură strânsă și permanentă”.

La 8 (21) octombrie, a doua zi după sosirea sa la Petrograd, Lenin a scris „Scrisoarea către tovarășii bolșevici participanți la congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord”. Acestui congres, care s-a ținut la Petrograd între 11 și 13 (24—26) octombrie, Lenin îi atribuia o deosebită importanță în ceea ce privește mobilizarea forțelor revoluționare pentru victoria insurecției. În scrisoarea sa, Lenin a insistat asupra condițiilor internaționale și interne, condiții care permit bolșevicilor să ia puterea și cer din partea lor acțiuni rapide, hotărâte și energice în organizarea insurecției armate. Scrisoarea lui Lenin se încheie cu următoarele cuvinte : „Orice întârziere înseamnă moarte” (p. 407).

În volum sînt incluse documentele ședințelor istorice ale Comitetului Central al partidului din 10 (23) și 16 (29) octombrie 1917 : procesele-verbale ale rapoartelor și cuvîntărilor lui V. I. Lenin și rezoluțiile scrise de el în legătură cu insurecția armată. În rapoartele și în cuvîntările sale, Lenin a fundamentat necesitatea insurecției armate și a trasat sarcinile pregătirii ei din punct de vedere tehnic-organizatoric. În rezoluția adoptată de C.C., pe baza raportului lui Lenin, la 10 (23) octombrie se spune că insurecția armată este inevitabilă și pe deplin actuală și că întreaga muncă a organizațiilor de partid trebuie să fie subordonată sarcinii de a pregăti și a înfăptui insurecția armată. Ședința lărgită a C.C. din 16 (29) octombrie a adoptat, pe baza raportului lui Lenin, rezoluția propusă de el, în care hotărârea C.C. cu privire la insurecție era salutată și sprijinită fără rezerve, iar muncitorii și soldații erau chemați la pregătirea multilaterală și intensă a insurecției armate.

La amîndouă aceste ședințe, Zinoviev și Kamenev au luat atitudine împotriva insurecției. La ședințele C.C., Troțki n-a luat atitudine împotriva rezoluției cu privire la insurecție, dar el rămînea la punctul de vedere pe care și-l expusese mai înainte cu privire la amînarea insurecției pînă la convocarea Congresului al II-lea al Sovietelor, ceea ce în realitate însemna zădărnicierea insurecției. La 11 (24) octombrie, Zinoviev și Kamenev au trimis Comitetului din Petrograd, Comitetului din Moscova, Comitetului regional Moscova, Comitetului regional Finlanda ale P.M.S.D.(b) din Rusia, precum și fracțiunilor bolșevice din C.E.C. al Sovietelor și de la congresul Sovietelor din Regiunea de nord o scrisoare împotriva hotărîrii C.C. cu privire la insurecția armată. În „Scrisoare către tovarăși“, publicată în ziarul „Rabocii Puti“ din 19, 20 și 21 octombrie (1, 2 și 3 noiembrie) 1917, V. I. Lenin a supus unei critici nimicitoare argumentele aduse de Zinoviev și Kamenev împotriva insurecției armate: „...aceste argumente — scria el — constituie o manifestare atît de uimitoare de dezorientare și intimidare, de abandonare a tuturor ideilor fundamentale ale bolșevismului și ale internaționalismului proletar-revoluționar, încît nu este ușor să găsești explicația unor șovăieli atît de rușinoase“ (p. 416—417).

În „Scrisoarea către membrii partidului bolșevic“ și în „Scrisoarea către Comitetul Central al P.M.S.D.(b) din Rusia“, scrisori publicate în acest volum, Lenin demască atitudinea trădătoare a lui Kamenev și Zinoviev. La 18 (31) octombrie, într-o notă publicată în ziarul semimensevic „Novaia Jizn“, Kamenev a exprimat, în numele său și al lui Zinoviev, dezacordul față de hotărîrea C.C. cu privire la insurecția armată. În felul acesta, Zinoviev și Kamenev au divulgat dușmanului hotărîrea secretă adoptată de C.C. al partidului cu privire la insurecție. Lenin i-a înfierat ca pe niște streikbrecheri și trădători ai revoluției și a cerut excluderea lor din rîndurile partidului. „Numai astfel poate fi însănătoșit partidul muncitoresc, numai în

acest fel putem să ne debarasăm de o duzină de intelectuali fără caracter și, strângînd rîndurile revoluționarilor, să pornim în întîmpinarea unor dificultăți mari, foarte mari, să pornim *cu muncitorii revoluționari*“, scria el (p. 446).

Scrisoarea adresată de Lenin Comitetului Central în legătură cu Zinoviev și Kamenev, în care cerea excluderea lor din partid, a fost discutată la ședința C.C. din 20 octombrie (2 noiembrie). C.C. a aprobat cererea lui Kamenev de a se retrage din C.C. și i-a obligat pe Kamenev și Zinoviev să nu facă nici un fel de declarații împotriva hotărîrilor C.C. și a liniei de activitate trasate de el. În scrisoarea către I. M. Sverdlov, care se publică pentru prima oară în Opere, Lenin spune că nu este de acord cu această hotărîre a C.C., calificînd-o o hotărîre de compromis. Această scrisoare este o dovadă a înaltei principialități a lui Lenin, a luptei ferme duse de el pentru o politică justă, consecventă a partidului.

Călăuzindu-se după hotărîrile C.C. cu privire la insurrecția armată, partidul bolșevic a desfășurat o activitate energică, pregătind masele populare în vederea luptei hotărîtoare pentru victoria revoluției socialiste. Comitetul Central, în frunte cu Lenin, a condus întreaga muncă de organizare a insurrecției armate. „În această ultimă lună — scria N. K. Krupskaja în amintirile sale despre Lenin — Lenin nu se preocupa decît de insurrecție; era în întregime stăpînit de ideea insurrecției și transmitea tovarășilor starea sa de spirit, convingerea sa“. Lenin insista ca insurrecția să se înceapă înainte de Congresul al II-lea al Sovietelor, pentru a o lua înaintea dușmanilor revoluției, care se așteptau ca insurrecția armată să înceapă în ziua deschiderii congresului. În istorica sa scrisoare către membrii Comitetului Central scrisă în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie), Lenin arăta că nu se poate aștepta, că problema trebuie rezolvată „astăzi, seara sau în cursul nopții“ — să fie arestat guvernul lui Kerenski, să fie dezarmate detașamentele de iuncheri și să se ia puterea. „Is-

toria nu va ierta vreo întârziere revoluționarilor care puteau să învingă astăzi (și cu siguranță că vor învinge), dar care mâine ar risca să piardă mult, să piardă totul“ (p. 457). La 24 octombrie (6 noiembrie), seara târziu, Lenin a venit la Smolnî și a preluat conducerea nemijlocită a insurecției, care începuse.

Partidul comunist, condus de Lenin, a dus clasa muncitoare din Rusia la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Ideile lui Lenin, care au cucerit masele, au constituit o puternică forță materială, organizatorică și transformatoare. Fiind indisolubil legat de clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, bazându-se pe activitatea revoluționară a poporului, partidul comunist a tradus în viață aceste idei. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a marcat începutul unei ere noi în istoria omenirii — era prăbușirii capitalismului și a triumfului socialismului și comunismului.

*
* *
*

În volumul de față se publică pentru prima oară documentul „Scrisoare în legătură cu editarea «Manifestului cu prilejul ocupării Rigăi»“, scris de V. I. Lenin. Această scrisoare, după cum se vede din conținutul ei, era destinată Comitetului Central al partidului. În ea, Lenin insista asupra sarcinii de a se organiza editarea de manifeste și foi volante ilegale, neciuntite de cenzură, „care să vorbească în gura mare“, pentru a feri ziarele bolșevice legale de primejdia de a fi interzise de guvernul provizoriu contrarevoluționar.

„Tezele pentru raportul la Conferința din 8 octombrie a organizației Petersburg, precum și pentru rezoluție și pentru mandatul celor care urmează să fie aleși delegați la congresul partidului“ au fost completate pentru prima oară în întregime cu capitolul „În legătură cu lista de candidați pentru Adunarea constituantă“, care se publică în volumul de față. În edițiile întâi și a patra ale Opere-

lor lui V. I. Lenin, acest capitol n-a fost publicat, iar în edițiile a doua și a treia ale Operelor a fost publicat incomplet.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ se publică „Planul anexelor la manifest“. Lenin intenționa să includă în aceste anexe documente în care să fie demascată înșelarea maselor țărănești de către partidul socialist-revoluționar.

În anexele la acest volum se publică pentru prima oară în Opere „Memento“ și declarațiile lui V. I. Lenin prin care își dădea consimțământul de a candida în alegerile pentru Adunarea constituantă.

*Institutul de marxism-leninism
de pe limbă C.C. al P.C.U.S.*